

**A KÚRIA
Önkormányzati Tanácsának
határozata**

Az ügy száma: Köf.5051/2014/3.

A tanács tagja: dr. Kozma György a tanács elnöke; dr. Balogh Zsolt előadó bíró,
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó bíró

Az indítványozó: Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

Az érintett önkormányzat: Kiskorpád Község Önkormányzata (Kiskorpád, Petőfi út 20.)

Az ügy tárgya: átmeneti segélyre jogosultság feltétele

Rendelkező rész

A Kúria Önkormányzati Tanácsa

- megállapítja, hogy Kiskorpád Község Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzbeli és természetben nyújtott, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló – a 7/2012. (VIII.7.) számú rendelettel módosított – 5/2012. (IV.26.) számú rendelet 17. § (3) bekezdésének „és a kérelmező családjában kertművelés folyik legalább 200 m² területen, ha rendelkezik művelésre alkalmas ingatlannal” szövegrésze törvénysértő, ezért e rendelkezést megsemmisíti.
- megállapítja, hogy Kiskorpád Község Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzbeli és természetben nyújtott, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló – a 7/2012. (VIII.7.) számú rendelettel módosított – 5/2012. (IV.26.) számú rendelet 17. § (3) bekezdésének „és a kérelmező családjában kertművelés folyik legalább 200 m² területen, ha rendelkezik művelésre alkalmas ingatlannal” szövegrésze a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő 1.K.27.422/2013. számú ügyben, valamint valamennyi, a megsemmisítés időpontjában valamely bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügyben nem alkalmazható;
- elrendeli határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét;
- elrendeli, hogy a határozat közzétételére – a Magyar Közlönyben való közzétételt követő nyolc napon belül – az önkormányzati rendelet kihirdetésével azonos módon kerüljön sor.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

Az indítvány alapjául szolgáló tényállás

1. A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő 1.K.27.422/2013. számú ügy tényállása szerint a felperes átmeneti segély iránti kérelmet nyújtott be Kiskorpád Község Önkormányzata alpereshez, amelyet az alperes 2013. július 19-én kelt 918/2013. számú határozatával elutasított. A határozat szerint a képviselő-testület szűkös anyagi helyzete miatt nem tudja támogatni a kérelmet, továbbá azért, mert a lakóhelyül szolgáló ingatlanon kertművelés nem folyik.

2. A felperes a fent jelölt önkormányzati határozat ellen kereseti kérelmet nyújtott be a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, amelyben kérte a határozat hatályon kívül helyezését. Kezdeményezte, hogy a bíróság kötelezze az alperest vagyoni helyzetének

kimutatására, továbbá sérelmezte, hogy az alperesi önkormányzat az átmeneti segély folyósítását a kertműveléshez kötötte.

Az indítvány és az érintett önkormányzat állásfoglalása

3. A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: indítványozó) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 48. § (3) bekezdése, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 155/C. § (3) bekezdése alapján a I.K.27.422/2013. számon előtte folyamatban lévő eljárást felfüggesztette és a Kúriához fordult. Az indítványozó kezdeményezte Kiskorpád Község Önkormányzata Képviselő-testületének a pénzbeli és természetben nyújtott, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról szóló – a 7/2012. (VIII.7.) számú rendelettel módosított – 5/2012. (IV.26.) számú rendelete (a továbbiakban: Ör.) azon rendelkezésének vizsgálatát, amelyben az önkormányzat a kertművelést az átmeneti segélyre jogosultság feltételül szabta.

4. Az indítványozó kifejtette, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc.tv.) több szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátást szabályoz, köztük az átmeneti segélyt. A Szoc.tv. 32. § (3) bekezdése alapján a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik, hogy megalkossák a pénzbeli ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint ellenőrzésének szabályait. Az ügyben alkalmazandó, akkor hatályos Szoc.tv. 45. §-a az átmeneti segély funkcióját határozza meg. A Szoc.tv. 132. § (4) bekezdés a) pontja felhatalmazza a települési önkormányzatokat, hogy rendeletet alkossanak az aktív korúak ellátására jogosult személyek részére a lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében előírt részletes szabályokról. Az indítványozó szerint az átmeneti segély nem azonos az aktív korúak ellátásával. Bár az önkormányzati rendelet szerint az aktív korúak ellátására vonatkozó szabályokat alkalmazni kell átmeneti segély esetén is, azonban még ebben az esetben sem felel meg az Ör. 17. § (3) bekezdése az Szoc.tv. 132. § (4) bekezdés a) pontjába foglalt felhatalmazásnak, mivel a lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében az önkormányzat nem kapott felhatalmazást a magánautonómiába történő beavatkozásra, nem kapott felhatalmazást, hogy háztáji gazdálkodási kötelezettséget írjon elő a segélyért folyamodó számára.

5. Az indítványozó hivatkozott még a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvényre (a továbbiakban: Jat.) is az önkormányzati rendeletalkotással kapcsolatosan.

6. Minderre tekintettel az indítványozó – a Bszi és a Pp. vonatkozó szabályai alapján – az előtte folyamatban lévő eljárás felfüggesztése mellett kezdeményezte az Ör. 17. § (3) bekezdése törvényességi vizsgálatát, és – jogszabályi hivatkozásra utalással – az előtte folyamatban lévő ügyben való alkalmazás kizárását.

7. A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Bszi. 52. §-a alapján megküldte az indítványt az érintett önkormányzatnak állásfoglalása beszerzése céljából. Az érintett önkormányzat az állásfoglalás lehetőségével nem élt.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa döntésének indokolása

8. A Szoc.tv. 7. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak átmeneti segélyt, étkeztést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti.

A Szoc.tv. – a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások körében – határozza meg az átmeneti segélyre vonatkozó rendelkezéseket. A Szoc.tv. 45. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére a rendeletében meghatározott átmeneti segélyt nyújt. Átmeneti segély

pénztintézeti tevékenységnek nem minősülő kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható. A Szoc.tv. megadja az átmeneti segély megállapításnak törvényi feltételeit is. A Szoc.tv. 45. § (2) bekezdés értelmében az átmeneti segély esetén az ellátás megállapításánál figyelembe vehető egy főre számított havi családi jövedelemhatárt az önkormányzat rendeletében úgy kell szabályozni, hogy az az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegénél, egyedül élő esetén annak 150%-ánál alacsonyabb nem lehet.

A Szoc.tv. 45. § (4) bekezdése értelmében elsősorban azokat a személyeket indokolt átmeneti segélyben részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulnak.

9. A Szoc.tv. fenti szabályai adják meg a vonatkozó önkormányzati rendeletalkotás törvényi kereteit.

10. Az Ör. a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások főcím alatt az aktív korúak ellátása körében szabályozza az átmeneti segélyt. Az Ör. 17. § (1) bekezdése értelmében „[a] képviselőtestület a létfenntartását veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan, vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére

a.) átmeneti segélyt, vagy

b.) átmeneti segélyként pénztintézeti tevékenységnek nem minősülő kamatmentes kölcsönt (a továbbiakban: kamatmentes kölcsön) nyújt.”

A 17. § (3) bekezdés kimondja, hogy „[a]z (1) bekezdés a.) – b.) pontjában meghatározott támogatás abban az esetben állapítható meg, ha a kérelmező családjában az egy főre számított jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum összegét, egyedül élő esetében annak 150%-át, és a kérelmező családjában kertművelés folyik legalább 200 m² területen, ha rendelkezik művelésre alkalmas ingatlannal.”

11. A fentiek alapján látható, hogy a Szoc.tv. 45. § (2) bekezdése tükröződik az Ör. 17. § (3) bekezdésben az egy főre eső jövedelem, illetve az egyedül élőkre vonatkozó jövedelemszámítás esetén. Ezen túlmenően azonban az Ör. 17. § (3) bekezdése további feltételként előírja, hogy „a kérelmező családjában kertművelés folyik legalább 200 m² területen, ha rendelkezik művelésre alkalmas ingatlannal.”

12. A Szoc.tv. 132. § (4) bekezdés több felhatalmazást is ad a települési önkormányzatoknak a rendeleti szabályozásra. Az indítványozó helyesen mutatott rá, hogy a 132. § (4) bekezdés a) pontja nem az átmeneti segély, hanem az aktív korúak ellátása vonatkozásában ad felhatalmazást a lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében előírt részletes szabályok megalkotására.

13. A fenti jogszabályi összefüggésekre tekintettel a Kúria Önkormányzati Tanácsának azt kellett vizsgálni, hogy az Ör. 17. § (3) bekezdésben foglalt – fentebb jelölt – további feltétel önkormányzati előírása a Szoc.tv. keretei között marad-e.

14. Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkot. Az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése alapján feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot. Tehát az önkormányzatok rendeletalkotása történhet autonóm módon és felhatalmazáson alapulva. Az önkormányzatoknak a szociális ellátást szabályozó rendeleteinek megalkotására a Szoc.tv. ad felhatalmazást.

15. A Kúria Önkormányzati Tanácsa több döntésében foglalkozott olyan önkormányzati rendeleti szabállyal, amely a szociális ellátás valamely formáját a magánszféra körébe tartozó feltétel teljesítésétől tette függővé. A Köf.5.051/2012/6. számú határozatban a

Kúria olyan önkormányzati rendeleti rendelkezést vizsgált felül és semmisített meg, amely a szociális segély és a lakásfenntartási támogatás körében feltételként – többek között – előírta a kérelmező és az ingatlanban lakók számára a rendszeres tisztálkodást. A Kúria Önkormányzati Tanácsa az ügyben megállapította, hogy a Szoc.tv. nem ad felhatalmazást a magánszférába való ilyen mélységű beavatkozásra. A Köf.5.008/2013/8. számú határozat megsemmisítette egy más önkormányzat azon rendeleti szabályát, amely a rendszeres szociális segély, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint a lakásfenntartási támogatás feltételeként előírta, hogy „a kérelmező 50 m² nagyságú földterületen, de legfeljebb a kert nagyságával megegyező területen a család megélhetéséhez szükséges burgonyát és zöldségféléket termeszt”. Ebben az ügyben a Kúria megállapította, hogy e szabályok eldöntik a segélyezett – és családja – helyett, hogy a kert mekkora hányadát, hogyan, az elvégzendő munkálatok milyen sorrendje mellett és milyen növényzet beültetésével hasznosíthatja. Az Ör. támadott rendelkezései túlmutatnak a helyi közösség által észlelhető, a lakókörnyezettel szemben a rendezettség külsődleges elvárásainak kritériumain. Mélyen behatolva a magánszférába, az Ör. e szabályai normatív erővel kívánják meghatározni a tulajdonnal való rendelkezés részleteit.

16. Jelen ügyben – a fentiekhez hasonlóan – megállapítható, hogy a Szoc.tv. a szociális ellátás és gondoskodás semelyik formája, így az átmeneti segély tekintetében sem teszi lehetővé, hogy az önkormányzatok a kertművelést feltételül szabják. Mint ahogy a Köf.5.008/2013/8. számú határozat is rámutatott: nem tagadható a saját célra megtermelt javak önfenntartásban játszott szerepe, de a normává merevített előírások meghaladják az érintett önkormányzat jogalkotói jogkörének törvényi kereteit. Külön igaz ez az átmeneti segélyre, amelynek a Szoc.tv. 45. § (4) bekezdésben foglalt egyik célja, hogy azokról gondoskodjon, akik alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulnak. Sem a betegség, sem pedig az elemi kár okozta helyzet, de a létfenntartásról való gondoskodási képesség egyéb hiánya sem indokolhatja a kertművelés előírását, hiszen alapvetően olyan élethelyzetekről van szó, amely eleve kizárja az önkormányzati rendeletben előírtak teljesítését.

17. Az Ör. 17. § (3) bekezdése azáltal, hogy nemcsak a kérelmező, hanem a „kérelmező családját” érintően állít háztáji jellegű gazdálkodási feltételt, eleve túlterjeszkedik a Szoc.tv. rendelkezésein. Azon túl tehát, hogy az érintett önkormányzatnak nincs (s nem is lehet) olyan törvényi felhatalmazása, amely alapján rendeletével a szociális ellátás valamely formája igénybevételéhez a magán-autonómia körébe aránytalanul beavatkozzon, figyelembe kell venni azt is, hogy az Ör. e rendelkezése olyan címzettek számára is magatartási szabályt ír elő, amelyekkel kapcsolatos jogviszony a Szoc.tv. alapján nem áll fenn.

A döntés elvi tartalma

18. *A települési önkormányzat nem írhatja elő szociális ellátás igénybevételének feltételeként azt, hogy a kérelmező családja kertművelést folytasson.*

Alkalmazott jogszabályok

19. 1993. évi III. törvény 32. § (3) bekezdés, 45. § (1)-(2) és (4) bekezdés, 132. § (4) bekezdés a) pont

Záró rész

20. A Magyar Közlönyben és az önkormányzati rendelettel azonos módon való közzététel elrendelésére a Bszi 57. §-a folytán alkalmazandó Bszi. 55. § (2) bekezdés b) és c) pontja alapján került sor.

21. A döntés elleni jogorvoslatot a Bszi. 49. §-a zárja ki.

Budapest, 2015. január 13.

**dr. Kozma György sk. a tanács elnöke, dr. Balogh Zsolt sk. előadó bíró, dr. Hörcherné
dr. Marosi Ildikó sk. bíró**